

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

ČILO O DELU IN PROBLEMATIKI BIROJA ZA POSREDOVANJE DELA, LJUBLJANA,
ZA PRVO POLLETJE 1956

(Nadaljevanje poročila, objavljenega v št. 93 »Glasnika«, ki ga je podal na 11. seji zbora
proizvajalcev OLO, dne 27. novembra 1956 Ciril Fain, predsednik Sveta za delo OLO.)

IV. Problematika zaposlovanja invalidov in za delo manj zmognih ljudi

Zaposlovanje invalidov in za delo manj zmognih ljudi je vsakakor eno izmed najtežjih vprašanj, s katerimi se bori tukajšnji Biro za posredovanje dela, saj se večina podjetij brani sprejeti v delovno razmerje invalide in manj dela zmognih oseb. Le malo je takšnih podjetij, ki imajo razumevanje in dober odnos do tega vprašanja. Izmed teh podjetij moramo omeniti Tovarno dekorativnih tkanin, Telekomunikacije ter Inštitut za elektrovezve, ki imajo pravičen odnos do vprašanja zaposlitve invalidov. Na drugi strani pa so invalidi in za delo manj zmogni ljudje večinoma tudi psihično več ali manj neuravnoteženi in se večkrat zaradi manjkosti čez mero razburijo, tako da pogosto zaradi tega ne vzdržijo dolgo časa na istem delovnem mestu.

Tuk. Biro je v času od 1. jan. do 30. junija 1956 zaposlil 140 invalidnih oseb, od tega 50 moških in 22 žensk z različnimi boleznimi, 15 moških in 8 žensk, ki bolehalo na TBC. 100%-nega invalida, 16 moških in 3 ženske 70%-ne invalide, 11 moških in 4 ženske s 40%-no invalidnostjo in 9 moških in 1 žensko s 30%-no invalidnostjo. Vsi navedeni so se zaposlili pri lažjih in njihovemu zdravstvenemu stanju primernih delih. Odjavilo se je na tuk. Biroju 51 invalidov z motivacijo, da ne reflektirajo na zaposlitev, ali pa so opustili redno javljanje in so bili izbrisani iz evidence.

Teško je nazorno opisati, kako težavno in naporno je delo v zvezi z zaposlovanjem invalidnih ljudi. Za slehernega izmed njih je namreč treba imeti povprečno najmanj 30–40 razgovorov in pogajanj, preden nam uspe, da ga zaposlimo. Če upoštevamo, da je treba za vsak takšen razgovor porabiti vsakokrat skoraj po 4 ure, moramo ugotoviti, da je za to delo treba ogromno vztrajnosti in potrpežljivosti od uslužbenca, ki je s tem vprašanjem zadolžen.

Gibanje nezaposlenih invalidnih oseb po posameznih mesecih v letošnjem prvem polletju je bilo naslednje: v januarju se je prijavilo 9 moških in 14 žensk, skupaj 23 oseb, zaposlilo pa se je 14 moških in 6 žensk, skupaj 20 oseb. V februarju se je prijavilo 16 moških in 11 žensk, skupno 27 oseb, zaposlilo pa se je 15 moških in 6 žensk, skupno 21 oseb. V marcu se je prijavilo 17 moških in 12 žensk, skupno 29 oseb, zaposlilo pa se je 14 moških in 6 žensk, skupno 20 oseb. V aprilu se je pri-

javilo 22 moških in 15 žensk, skupno 37 oseb, zaposlilo pa se je 25 moških in 7 žensk, skupno 32 oseb. V maju se je prijavilo 35 moških in 46 žensk, skupaj 81 oseb, zaposlilo pa se je 14 moških in 9 žensk, skupno 23 oseb. V juniju se je prijavilo 26 moških in 20 žensk, skupno 46 oseb, zaposlilo pa se je 18 moških in 6 žensk, skupno 24 oseb. V prvem letošnjem polletju se je torej zaposlilo 100 moških in 40 žensk, v istem času pa se je službi odpovedalo 20 moških in 31 žensk. V istem razdobju so se kot nezaposleni prijavili — 125 moških in 118 žensk, skupno 243 oseb. Iz statističnih podatkov je razvidno, da se je zaposlilo skoraj 120% več moških kot žensk, iz česar sledi, da je moške invalide neprimerno lažje zaposlili kot pa ženske, saj moškega lahko zaposlimo n. pr. kot vrtarja ali čuvaja, medtem ko ženske za takšna delovna mesta niso primerne, ampak pridejo v poštev le za lažje delo v podjetjih oziroma tovarnah, pa tudi za kurirke, v kolikor imajo zdrave noge in če niso preostare. Od skupnega števila zaposlenih invalidnih oseb se je zaposlilo pri lažjem fizičnem delu 61 moških in 23 žensk, skupno 84 oseb, v pisarnah je dobilo delo 8 moških in 7 žensk, skupno 15 oseb, pri pomožnem tehničnem delu pa 31 moških in 10 žensk, skupno 41 oseb.

Po stanju 30. junija 1956 je bilo nezaposlenih invalidnih ter za delo manj zmognih oseb vsega skupaj 234, in to 82 moških ter 152 žensk. Od teh je bilo 7 vojaških vojnih invalidov (5 moških in 2 ženski), 101 invalid dela (42 moških in 59 žensk), preostalih 126 oseb (35 moških in 91 žensk) pa je manj zmognih za delo zaradi raznih bolezni. Od skupnega števila invalidnih oseb je 26 moških in 14 žensk, skupno 40 kvalificiranih delavcev, ki ne morejo več opravljati svojega poklica zaradi bolezni. Nekvalificiranih delavcev pa je 32 moških in 122 žensk, skupno 154 oseb. Uslužbenec je 24 moških in 16 žensk, skupno 40 oseb. Najtežji problem pri zaposlovanju pa predstavljajo osebe, ki bolehalo na tuberkulozi, živcih in srcu, kjer morajo takšni ljudje delati v ožjem kolektivu, oziroma morajo biti od kolektiva izolirani, kakor zlasti tuberkulotiki, da ne bi okužili zdravih delavcev; razen tega pa ne smejo delati v prahu ali na prepihu. Skoraj isto velja za živčno bolne, ki ne morejo delati v večjem ropotu ali hrupu, kakor tudi ne v večjih skupinah.

V letošnjem letu se je število nezaposlenih invalidnih oseb v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta povečalo za okrog 35%, kar gre v veliki meri na račun ponovnih in strožjih invalidskih pregledov, kakor tudi na račun podjetij, če prekoračijo določen odstotek bolezenskih izostankov in se jim zviša zaradi tega stopnja socialnega prispevka, kar gre v breme plačilnega sklada podjetja. Zaradi tega pač vsako podjetje stremi za tem, da se na kakršen koli način znebi tistih delavcev in uslužbencev, ki večkrat bolehalo, oziroma ki so šibkega zdravja. Seveda je med temi osebami tudi določeno število delomržečev, ki večkrat bolujejo po nepotrebnem in je v takšnih primerih pravilno stališče podjetja, ki se hoče iznebiti takšnih ljudi. Vendar pa bi morala podjetja, zlasti tista, ki imajo po svojem značaju dela primerna lažja delovna mesta, brezpogojno upoštevati in v zaposlitve sprejemati invalidne osebe, ki bi jim bila ta delovna mesta primerna. Zal pa moramo znova ugotavljati, da poedini kolektivi za to nimajo dovolj razumevanja. Prepričani pa smo, da bi ob natančnejšem pregledu in oceni delovnih mest v naših podjetjih našli še ogromno število delovnih mest, na katerih bi se mogle zaposliti invalidne osebe. Posebno problematično je vprašanje zaposlitve tuberkulotikov v obratih gostinske in trgovske stroke, kjer pač ni mogoče tako bolnih ljudi zaposliti na takšnih mestih, da ne bi predstavljali nevarnosti okužbe za svojo okolico in istočasno ne bi bili izpostavljeni negativnim vplivom na svoje lastno zdravje. S tem vprašanjem se že dalje časa ukvarjajo Gostinska in Trgovinska zbornica kakor tudi njihove sindikalne organizacije, vendar se niso našli nobene zadovoljive rešitve tega zapletenega vprašanja.

ZAVOD ZA ZAPOSOLOVANJE INVALIDOV IN ZA DELO MANJ ZMOGNIH OSEB

Tukajšnji Biro za posredovanje dela in njegov upravni odbor že dve leti proučujeta in razpravljata, kako rešiti vprašanje, ki se izmed vseh krajev Slovenije morda najbolj nujno in pereče pojavlja prav v Ljubljani in ki je v zvezi s priseljevanjem velikega števila dela manj zmognih oseb v Ljubljano. Iz drugih krajev prihajajo namreč mnogi invalidi oz. za delo manj zmogni ljudje v Ljubljano v dobri veri, da bodo morda v velikem mestu lažje dobili primerno zaposlitev. Po dolgotrajnem in temeljitim proučevanju tega vprašanja je bilo v decembru 1955

sporazumno z Okrajnim odborom RK organizirano delo, ki se je pričelo oddajati posameznim invalidnim osebam na njihove domove v izvrševanje. Pod okriljem RK je to delo potekalo vse do maja 1956, ko je Okrajni ljudski odbor Ljubljana na predlog tukajšnjega Biroja in Sveta za socialno varstvo ter delovna razmerja OLO ustanovil Zavod za zaposlovanje invalidov in za delo manj zmognih oseb. V ta namen so bila izdelana tudi pravila, v juliju t. l. pa je bila urejena tudi registracija Zavoda. Upravni odbor tukajšnjega Biroja je temu Zavodu odobrila osnovna in obratna sredstva iz prihrankov na oskrbnini iz lanskega leta v znesku 6.000.000 dinarjev, tukajšnji Biro je dal na razpolago zasilne prostore, v katerih je ta Zavod pričel obratovati. Zavod za zaposlovanje invalidov pa predstavlja istočasno tudi prvi primer reševanja invalidskega vprašanja s takšno organizacijo in delovnimi metodami, kakršne smo uvedli pri nas. Delo našega Zavoda za zaposlovanje invalidov, ki je po odloku OLO Ljubljana pričel 1. junija 1956 redno poslovati, se uspešno razvija, saj je ta Zavod nudil zaposlitev že 120 oseb, ki to delo opravljajo v glavnem na svojih domovih po naročilu in iz materiala, ki ga prejemajo od Zavoda za izdelavo določenih predmetov za določeno storitveno ceno. Dejavnost Zavoda obsega zlasti izdelovanje papirne in tekstilne konfekcije iz odpadnega materiala, kakor zlasti otroških oblek, perila, copat, igrač, nadalje krpanje in šivanje vrec iz jute in platna, popraviljanje lesne ambalaže in podobno. Zavod zaposluje trenutno 90 oseb, ki jih je predlagal v zaposlitev predvsem tukajšnji Biro, kakor tudi občinski socialni organi. Mesečni promet Zavoda se giblje od 1.500.000 do 1.700.000 din. Ker je v našem okraju zaradi relativno visokega števila invalidnih ter za delo manj zmognih oseb, kakor tudi socialno in moralno ogroženih poedincev potreba po dodelitvi lahke zaposlitve dokaj velika, bi dejavnost Zavoda za zaposlovanje invalidov lahko še zelo razširili, tako da bi zaposloval do 300 ljudi, seveda pod pogojem, da bi dobili primerne prostore oziroma zgradbo za nastanitev delavnic in strojev. Tako imamo v načrtu razširitev dejavnosti z izdelovanjem različne usnjene in steklene galanterije, kakor tudi ureditev remonte knjigoveznice, vendar sedanji zasilni lokali v prostorih tukajšnjega Biroja za posredovanje dela onemogočajo nadaljnje večanje kapacitete Zavoda.

Zavod za zaposlovanje invalidov najprej oblika za zaposlovanje invalidnih in za delo manj zmognih oseb, med njimi zlasti žensk, ki imajo predpisan krajši delovni čas ali lažjo zaposlitev in ki zaradi svojih zdravstvenih hib niso sposobne za težje delo. Razen invalidov štejemo sem zlasti ljudi, ki bolehalo na tuberkulozi, živčnih in srčnih boleznih, nadalje osebe, ki so bile zaposlene v živilski, trgovski, gostinski — in drugih podobnih strokah, v katerih prav zaradi svoje bolezni — z ozirom na

